Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Кафедра міжнародних економічних відносин та логістики

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Директор Навчально-наукового інституту «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»
Микола ПИСАРЕВСЬКИЙ

«28» серпня 2026 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА
ПЕДАГОГІЧНОЇ (АСИСТЕНТСЬКОЇ) ПРАКТИКИ

рівень вищої освіти другий (магістерський)

галузь знань С Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини

спеціальність С1 Економіка та міжнародні економічні відносини (за спеціалізаціями)

спеціалізація С1.02 Міжнародні економічні відносини

освітня програма Міжнародні економічні відносини

ННІ «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»

2026/2027 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження Вченою радою ННІ «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»
27 серпня 2026 року, протокол № 1

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ: к.е.н., доцент, доцент кафедри міжнародних економічних відносин та логістики, заступник директора ННІ «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу» Григорова-Беренда Лариса Іванівна

Програму схвалено на засіданні кафедри міжнародних економічних відносин та логістики
Протокол № 1 від 26 серпня 2026 року

Завідувач кафедри

Анна ЗАЙЦЕВА

Програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми
«Міжнародні економічні відносини» за другим (магістерським) рівнем вищої освіти

Гарант освітньо-професійної програми «Міжнародні економічні відносини» за другим (магістерським) рівнем вищої освіти

Владислав ГОНЧАРЕНКО

Програму погоджено науково-методичною комісією Навчально-наукового інституту «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»
Протокол № 1 від 27 серпня 2026 року

Голова науково-методичної комісії

Ганна ПАНАСЕНКО

ВСТУП

Програма ПЕДАГОГІЧНОЇ (АСИСТЕНТСЬКОЇ) ПРАКТИКИ складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки

магістрів
(назва рівня вищої освіти)

спеціальність С1 Економіка та міжнародні економічні відносини (за спеціалізаціями)

спеціалізація С1.02 Міжнародні економічні відносини

освітня програма Міжнародні економічні відносини

Педагогічна (асистентська) практика є обов'язковим компонентом програми професійної підготовки фахівців другого (магістерського) рівня вищої освіти за освітньою програмою «Міжнародні економічні відносини». Педагогічна (асистентська) практика є однією з форм організації освітнього процесу, що спрямована на придбання вмінь і навичок професійної педагогічної діяльності, що дозволяє пов'язати теоретичне навчання з практичною діяльністю.

1. Опис педагогічної (асистентської) практики

1.1. **Мета** педагогічної (асистентської) практики – оволодіння здобувачами вищої освіти основними вміннями та навиками педагогічної діяльності, підготовка здобувачів вищої освіти до здійснення освітнього процесу, формування у них професійних якостей викладача через включення їх в навчальний процес освітньої установи.

1.2. **Основними завданнями** педагогічної (асистентської) практики є:

- формування загальних компетентностей:

ЗК 1(1). Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
ЗК 2(1). Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
ЗК 3(1). Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.
ЗК 4(1). Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).
ЗК 5(1). Здатність працювати в команді.
ЗК 3(2). Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

- формування фахових компетентностей:

СК 12(1). Здатність застосовувати основи педагогіки і психології в освітньому процесі у закладах вищої освіти.
А саме:
– поглиблення, розширення інтегрування знань з педагогіки вищої школи;
– закріплення знань, умінь і навичок, отриманих студентами в процесі навчання за освітньою програмою «Міжнародні економічні відносини»;
– практичне оволодіння методикою підготовки і проведення різноманітних форм навчального і виховного процесу у вищих навчальних закладах освіти I–IV рівня акредитації;
– оволодіння методикою аналізу навчальних занять, вміннями самоаналізу та самопрограмування;
– розвиток вмінь вести психолого-педагогічні спостереження та аналізувати різноманітні аспекти навчально-виховного процесу в академічній групі;
– застосування сучасних освітніх інформаційних та інноваційних технологій;
– розвиток та самореалізація творчих, педагогічних здібностей;
– формування морально-етичних якостей, культури спілкування та потреби у самовдосконаленні.

1.3. Характеристика педагогічної (асистентської) практики:
Кількість кредитів: 5 Загальна кількість годин: 150
Обов'язковий модуль. Семестр: 2 Вид контролю: залік

1.4. Заплановані результати практики (рівень знань, умінь, навичок, яких студенти мають досягти на кожному етапі практики)

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти мають досягти таких результатів:

ПРН 3 (1). Вільно спілкуватися з професійних та наукових питань державною та іноземною мовами усно і письмово.

ПРН 6 (1). Оцінювати результати власної роботи, демонструвати лідерські навички та уміння управляти персоналом і працювати в команді.

ПРН 17 (1). Здійснювати викладацьку діяльність у закладах вищої освіти, розробляти навчально-методичні матеріали.

2. Зміст та організація проведення педагогічної (асистентської) практики

На початку практики здобувачі вищої освіти повинні пройти інструктаж з охорони праці в галузі, ознайомитися з правилами внутрішнього трудового розпорядку підприємства, порядком отримання документації та матеріалів. На студентів, які проходять практику на підприємстві, поширюється законодавство про працю та правила внутрішнього трудового розпорядку підприємства.

Здобувачі вищої освіти, проходячи практику, зобов'язані: - до початку практики пройти інструктаж з охорони праці та пожежної безпеки; - до початку практики одержати від керівника практики від кафедри направлення, методичні матеріали (методичні вказівки, програму, щоденник, індивідуальне завдання) та консультації щодо оформлення всіх необхідних документів; - своєчасно прибути на базу практики; - у повному обсязі виконувати всі завдання, передбачені робочою програмою практики та вказівками її керівників; - вивчити і суворо дотримуватися правил охорони праці, техніки безпеки, виробничої санітарії та внутрішнього розпорядку; - нести відповідальність за виконану роботу; - своєчасно виконати програму практики та подати звіт у повному обсязі керівнику практики від кафедри.

Здобувач вищої освіти під час проходження педагогічної (асистентської) практики:

– знайомиться із структурою освітньої установи;
– знайомиться з методичним забезпеченням освітнього процесу кафедри;
– складає індивідуальний план роботи в процесі проходження педагогічної (асистентської) практики, який включає навчальну, науково-дослідну, виховну, організаційно-методичну діяльність;
– вивчає зміст, організаційні заходи та форми проведення залікових навчальних занять і виховних заходів;
– знайомиться з інноваційними освітніми технологіями і їх впровадженням у навчальний процес;
– вивчає та аналізує навчально-методичну літературу з рекомендованих дисциплін навчальних планів освітніх програм «Міжнародні економічні відносини», «Міжнародний бізнес», «Міжнародна логістика», «Міжнародна логістика і митна справа», «Міжнародне підприємництво»;
– самостійно розробляє, проводить і аналізує залікові лекційні, практичні та семінарські заняття з обраної навчальної дисципліни освітніх програм «Міжнародні економічні відносини», «Міжнародний бізнес», «Міжнародна логістика», «Міжнародна логістика і митна справа», «Міжнародне підприємництво» при обов’язковій присутності викладача дисципліни та керівника практики;
– приймає участь в підготовці навчально-методичних і дидактичних матеріалів до обраної навчальної дисципліни освітніх програм «Міжнародні економічні відносини», «Міжнародний бізнес», «Міжнародна логістика», «Міжнародна логістика і митна справа», «Міжнародне підприємництво» (підготовка презентацій, кейсів, ділових ситуацій, матеріалів для семінарських занять, складання завдань, тестів тощо);
– вивчає індивідуально-психологічні особливості обраної академічної групи, проводить мікродослідження, складає психолого-педагогічну характеристику студентської групи;

– відвідує заняття магістрантів в рамках педагогічної практики і складає рецензії на їх заняття;

- залучається до організації та проведення комунікативних заходів навчального процесу, науково-дослідницької роботи та організаційно-методичної діяльності кафедри/освітньої установи.

Для організації та проходження практики здобувачами вищої освіти заочної форми здобуття освіти можуть використовуватися ресурси системи дистанційного навчання.

3. Вимоги до баз педагогічної (асистентської) практики

Підприємства, установи, організації, які залучаються для проведення практики здобувачів вищої освіти, повинні відповідати таким вимогам:

- наявність структур, що відповідають спеціальності;
- забезпечення кваліфікованого керівництва практикою здобувачів вищої освіти. До керівництва практикою здобувачів вищої освіти від бази практики залучаються фахівці зі стажем роботи не менш ніж три роки;
- надання здобувачам вищої освіти на час практики робочих місць;
- надання здобувачам вищої освіти права користування бібліотекою, лабораторіями, методичною, навчальною та іншою документацією, необхідною для виконання робочої програми практики;
- мати право надавати освітні послуги.

Педагогічна (асистентська) практика проводиться на базі Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна, інших ЗВО Харкова, коледжів, ліцеїв, середніх загальноосвітніх шкіл, з якими укладаються відповідні договори про співпрацю.

4. Вимоги до звіту про педагогічну (асистентську) практику

В процесі проходження практики здобувач вищої освіти веде Щоденник практики, в якому щодня зазначає свою діяльність. Після закінчення практики заповнений щоденник разом із звітом у встановлений термін подається на кафедру керівнику практики, який переглядає його та складає відгук. У разі відсутності щоденника педагогічна (асистентська) практика не оцінюється (***виключення*** – для студентів заочної форми навчання, які проходять практику на випусковій кафедрі).

Загальна форма звітності здобувача вищої освіти за практику – письмовий звіт, підписаний і оцінений безпосереднім керівником від бази практики. Звіт має містити: відомості про виконання студентом усіх розділів програми практики та індивідуального завдання, мати висновки і пропозиції, список використаної літератури тощо.

Детальні вимоги з підготовки та захисту звітної документації наведені у навчально-методичних виданнях:

1. Григорова-Беренда Л.І. ***Педагогічна (асистентська) практика: дистанційний курс.*** *// Навчально-методична праця. - Харків: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2018-2026. Режим доступу: https://moodle.karazin.ua/course/view.php?id=1655*

2. ***Педагогічна (асистентська) практика****: програма та методичні рекомендації до виконання для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня спеціальності «Міжнародні економічні відносини» / уклад. Л. І. Григорова-Беренда, С. А. Касьян. – Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2021. – 56 с. Режим доступу: http://dspace.univer.kharkov.ua/handle/123456789/16023*

5. Підведення підсумків педагогічної (асистентської) практики

Після завершення терміну практики здобувачі вищої освіти звітують про виконання програми та завдань. Форма звітності здобувача вищої освіти за практику - це подання звіту, підписаного й оціненого керівником бази практики в друкованому або в електронному вигляді в системі дистанційного навчання Університету.

Звіт разом з іншими документами (щоденник практики, характеристика та ін.), подається на рецензування керівнику практики від кафедри. Після доопрацювання та остаточного погодження з керівником практики від кафедри звіт у друкованому вигляді подається на захист. Звіт має містити відомості про виконання здобувачем вищої освіти усіх розділів програми практики та завдань, висновки і пропозиції, список використаної літератури тощо. Звіт оформлюється за вимогами, які встановлюються робочою програмою практики та методичними рекомендаціями кафедри міжнародних економічних відносин.

Звіт захищається здобувачем вищої освіти на звітній конференції у комісії, що призначається завідувачем кафедри. До складу комісії можуть входити: інститутський керівник практики, керівники від кафедри, керівники від бази практики (у разі можливості) та інші.

Комісія здійснює оцінювання результатів практики студентів за дворівневою шкалою оцінювання у терміни, встановлені відповідним наказом про проведення практики.

Оцінювання результатів практики відбувається відповідно до принципів та критеріїв, передбачених цією програмою практики. Детальні критерії оцінювання також наведені в дистанційному курсі **«Педагогічна (асистентська) практика»**: https://moodle.karazin.ua/course/view.php?id=1655.

Підсумки кожної практики обговорюються на засіданні кафедри, а загальні підсумки практики розглядаються на засіданнях Вченої ради ННІ.

6. Критерії оцінювання результатів педагогічної (асистентської) практики

Під час виконання завдань практики використання технологій штучного інтелекту (ШІ) здійснюється відповідно до Політики використання технологій штучного інтелекту Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна.

У межах практики застосовуються такі моделі використання ШІ:

1. Модель «ШІ заборонено».

Використання технологій штучного інтелекту не допускається під час виконання контрольних заходів, спрямованих на перевірку індивідуальних знань і сформованості компетентностей здобувача освіти.

2. Модель «ШІ як асистент».

Під час виконання індивідуальних завдань, аналітичних оглядів та інших письмових робіт дозволяється використання ШІ для: пошуку та систематизації інформації, добору та первинного аналізу наукових джерел, пояснення складних понять, удосконалення структури тексту, перевірки граматики, стилю та оформлення, генерації ідей, плану роботи або прикладів.

Фінальний текст роботи, висновки, аналіз, інтерпретація результатів та прийняті рішення повинні бути самостійно підготовлені здобувачем освіти.

3. Модель «ШІ як інструмент».

Для окремих практичних, проєктних або дослідницьких робіт використання технологій штучного інтелекту може бути обов'язковою складовою виконання завдання. У таких випадках здобувачі освіти можуть використовувати генеративні моделі ШІ для: аналізу та підготовки даних, генерації, аналізу й оптимізації програмного коду, порівняння результатів роботи різних моделей ШІ, створення візуалізацій, схем або зображень, аналізу великих масивів даних. проведення експериментів із застосуванням сучасних інструментів штучного інтелекту.

Усі результати, отримані за допомогою ШІ, підлягають критичному аналізу, перевірці та доопрацюванню здобувачем освіти.

Декларування використання ШІ.

У разі використання технологій штучного інтелекту здобувач освіти зобов'язаний зазначити: назву сервісу або моделі ШІ; дату використання; характер допомоги (генерація ідей, пошук інформації, аналіз даних, генерація коду, редагування тексту тощо).

За вимогою викладача здобувач вищої освіти повинен надати використані запити (prompts) або пояснити спосіб використання інструментів ШІ.

Недекларованe використання технологій штучного інтелекту або подання згенерованого ШІ матеріалу як власного результату навчальної діяльності розглядається як порушення принципів академічної доброчесності відповідно до внутрішніх нормативних документів Університету.

Звіт з практики захищається студентом на звітній конференції та/або на засіданні кафедри міжнародних економічних відносин та логістики.

Захист звіту з педагогічної (асистентської) практики здобувачем вищої освіти оцінюється сумою балів, набраних здобувачем вищої освіти, за кожний вид навчальної діяльності, а саме:

– **за навчальну роботу** (враховується кількість і якість проведених лекцій, семінарських занять, застосування сучасних форм і методів навчання, навчальних технологій);

– **за науково-дослідницьку роботу** (враховується кількість і якість проведених мікродосліджень, використання сучасних методик, дотримання вимог до оформлення роботи);

– **за організаційно-методичну діяльність** (враховується ознайомленість з роботою методичних об’єднань, планами роботи кафедри, тематикою науково-методичних семінарів та їх присутність в роботі).

Захист звіту з педагогічної (асистентської) практики студентів оцінюється за наступними критеріями:

90 – 100 балів (відмінне виконання завдань практики та наявність позитивних відгуків) – студент логічно мислить і будує відповідь, вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі практичного матеріалу, звіт та щоденник представив вчасно, всі питання в звіті розкриті повністю, індивідуальне завдання виконав на високому рівні, звіт захистив без зауважень, характеристика від керівників практики відмінна, демонструє високий рівень засвоєння практичних навичок;

80 – 89 балів (виконання завдань практики вище середнього рівня та наявність позитивних відгуків) – студент аргументовано викладає матеріал; має практичні навички, звіт та щоденник представив вчасно, виконав всі завдання, але мають місце незначні похибки і зауваження, індивідуальне завдання виконав на високому рівні, захистив дуже добре, характеристика практиканта від керівників практики позитивна.

70 – 79 балів (в цілому вірне виконання завдань практики з певною кількістю суттєвих недоліків) – студент звіт та щоденник представив з запізненням, в звіті розкрито більшість питань, індивідуальне завдання виконав, але з окремими помилками і недоліками, оформив і захистив звіт на гідному рівні, характеристику одержав позитивну.

60 – 69 балів (непогано виконано завдання практики, але зі значною кількістю недоліків, відгуки на практику містять низку зауважень) – студент звіт та щоденник представив з запізненням, відповіді на запитання практичного характеру виявляють неточності у знаннях, більшість завдань в звіті не розкрито, виконання індивідуального завдання носить формальний характер, звіт і щоденник оформлені недбало, при захисті звіту студент невпевнений у відповідях, характеристика від керівників практики в цілому задовільна.

50 – 59 балів (виконання завдань практики задовольняє мінімальним критеріям, відгуки на практику містять значну кількість зауважень) – студент непереконливо відповідає, звіт та щоденник представив з запізненням, додаткові питання викликають невпевненість, всі завдання виконано формально, звіт і щоденник оформлені недбало, при захисті звіту невпевнений у відповідях, не має твердих знань, не вміє оцінювати факти та явища, пов'язувати їх із майбутньою діяльністю, характеристика від керівників практики задовільна.

0 – 49 балів (виконання практики не відповідає вимогам програми, відгуки від керівників на практику студента негативні) – студент не представив звіт та щоденник або представив звіт та щоденник з запізненням та не відповідає на питання щодо бази практики, майже не орієнтується в звіті, практичні навички не сформовані, відгуки керівників про проходження практики негативні.

7. Методи контролю та схема нарахування балів

Під час оцінювання звіту з практики обов'язково враховується оцінка - характеристика керівника від бази практики (до 50 балів), вчасність представлення до захисту звітної документації, охайність її оформлення та повнота й правильність виконання завдань (до 40 балів), вміння презентувати та захистити свої практичні надбання (до 10 балів).

Сумарна оцінка за практику виставляється за такою системою:

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка	
	для чотирирівневої шкали оцінювання	для дворівневої шкали оцінювання
90-100	відмінно	зараховано
70-89	добре	
50-69	задовільно	
0-49	незадовільно	не зараховано

8. Рекомендована література:

1. Закон України «Про вищу освіту» – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1556-18
2. Положення про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0035-93
3. Положення про організацію освітнього процесу в Харківському національному університеті імені В. Н. Каразіна.
4. Положення про проведення практики студентів Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна.
5. Григорова-Беренда Л.І. **Педагогічна (асистентська) практика: дистанційний курс.** // Навчально-методична праця. - Харків: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2018-2026. Режим доступу: https://moodle.karazin.ua/course/view.php?id=1655
6. **Педагогічна (асистентська) практика**: програма та методичні рекомендації до виконання для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня спеціальності «Міжнародні економічні відносини» / уклад. Л. І. Григорова-Беренда, С. А. Касьян. – Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2021. – 56 с. Режим доступу: http://dspace.univer.kharkov.ua/handle/123456789/16023

9. Особливості навчання за денною формою в умовах дії обставин непоборної сили

В умовах дії форс-мажорних обмежень освітній процес в університеті здійснюється відповідно до наказів/розпоряджень ректора або за змішаною формою навчання або повністю дистанційно в синхронному режимі. Практика може проводитись в імітаційній формі дистанційно на платформі Moodle (https://moodle.karazin.ua/course/view.php?id=1655) з використанням Zoom-конференцій.

Складання підсумкового семестрового контролю: в разі запровадження жорстких обмежень з забороною відвідування ЗВО студентам надається можливість захистити звіт в комісії на платформі Zoom та скласти **залік** з обов'язковим використанням **платформи Moodle** в дистанційному курсі «**Педагогічна (асистентська) практика**» (режим доступу: https://moodle.karazin.ua/course/view.php?id=1655), до якого надсилаються звітні документи з практики.